

WEST BENGAL STATE UNIVERSITY
B.A. Honours 5th Semester Examination, 2021-22

SANACOR11T-SANSKRIT (CC11)

Time Allotted: 2 Hours

Full Marks: 50

*The figures in the margin indicate full marks.
Candidates should answer in their own words and adhere to the word limit as practicable.*

सर्वेषां प्रश्नानाम् उत्तरं संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च देयम्

क-विभागः

1. अधो लिखितेषु प्रश्नेषु यथेच्छं प्रश्नद्वयं समाधेयम्। 10×2 = 20
 - (क) उषासूक्तस्य ऋषिः कः ? सूक्तमिदम् ऋग्वेदस्य कस्मिन् मण्डले संकलितम् ? सूक्तस्यास्य प्रतिपाद्यम् उषादेवतायाः स्वरूपं यथाधीतं वैशद्येन विव्रियताम्। 1+1+8
 - (ख) भवतां पाठ्यपुस्तकान्तर्गतम् अक्षसूक्तमवलम्ब्य कितवस्य विलापं समासेन विवृणुत। तत्र उपलभ्यमानस्य समाजजीवनस्य चित्रम् उपस्थाप्यताम्। 6+4
 - (ग) सांमनस्यसूक्तं कस्मिन् वेदे परिलक्ष्यते ? सूक्तस्यास्य ऋषिच्छन्दोदैवतानि समुल्लिख्य प्रधानमाहात्म्यं समासेन लिखत। 1+3+6
 - (घ) कः आसीत् शुनःशेषः ? तत्सम्बन्धिनीम् आख्यायिकां संक्षेपेण वर्णयित्वा अस्याख्यानस्य तात्पर्यं विशदीक्रियताम्। 1+9

2. अधः प्रदत्तेषु मन्त्रेषु ऋषिच्छन्दोदैवतविनियोगनिर्देशपुरःसरं यथेच्छं मन्त्रद्वयं व्याख्येयम्। 5×2 = 10
 - (क) अग्ने॑ यं॒ य॒ज्ञम॑ध्व॒रं
वि॒श्वतः॑ परि॒भूर॑सि।
स इ॒ह्वेषु॑ गच्छति॑ ॥
 - (ख) यः प्रा॑णतो॒ निमि॑षतो॒ महि-
त्वैक॑ इ॒द्राजा॑ जग॒तो ब॒भूव॑।
य इ॒शे अ॒स्य द्वि॒पद॑श्चतु॒ष्पदः॑
कस्मै॑ दे॒वाय॑ ह॒विषा॑ विधेम॑ ॥

(ग) सुषार॑थिर॒श्र्वा॑निव॒ यन्म॑नु॒ष्या॒न्ने॒नी॒यते॑ऽभी॒शु॒भिर्वा॑जिन॒ इव॑ ।
हृत्प्र॑ति॒ष्ठं॒ यद॑जि॒रं॒ जवि॑ष्ठं॒ तन्मे॑ मनः॒ शिव॑सङ्कल्पमस्तु ॥

(घ) यस्यां॑ वेदिं॒ परि॑गृह्णन्ति॒ भूम्यां॑ यस्यां॒ यज्ञं॑ तन्वते॒ विश्व॑कर्माणः ।
यस्यां॑ भी॒यन्ते॑ स्वर॒वः पृथि॑व्यामूर्ध्वाः शुक्रा॑ आहु॒त्याः पुर॑स्तात् ।
सा नो॑ भूमि॒र्वर्ध॑यद् वर्ध॒माना॑ ॥

3. अधो लिखितेषु मन्त्रेषु यथेच्छम् एकस्य मन्त्रस्य पदपाठः विधेयः ।

5×1 = 5

(क) उप॑ त्वाग्ने॒ दि॒वेदि॑वे
दोषा॑वस्तर्धिया॒ वयम्॑ ।
नमो॑ भर॒न्त॒ एम॑सि ॥

(ख) यस्ये॒मे हि॒मव॑न्तो॒ महि॑त्वा
यस्य॑ समु॒द्रं र॒सया॑ स॒हाहुः॑ ।
यस्ये॒माः प्र॒दिशो॑ यस्य॒ बाहू॑
कस्मै॑ दे॒वाय॑ ह॒विषा॑ विधेम ॥

अथवा

अधो लिखितेषु विनियोगवाक्येषु यथेच्छमेकं व्याख्येयम् ।

5×1 = 5

(ग) अभि॒प्लव॑षडहस्य मध्यवर्तिषू॒वथ्येषु॑ तृतीय सवने॒ मैत्रा॑वरुणस्य 'अग्ने॒ यं य॑ज्ञम्' इत्यादिको॒ वैक॑ल्पिकोऽनुरूपस्तृचः ।

(घ) प्राजा॑पत्यस्य पशो॒र्वपा॑पुरोडाशहविषां॒ क्रमे॑णादितस्ति॒स्रोऽनु॑वाक्यास्ततस्ति॒स्रो या॑ज्याः ।

ख-विभागः

4. अधः प्रदत्तेषु विषयेषु यथेच्छमेकमाश्रित्य टिप्पणीं लिखत ।

5×1 = 5

(क) वैदिकस्वरः ।

(ख) वैदिकत्त्वार्थकप्रत्ययः ।

(ग) वैदिकशब्दरूपम् ।

5. अधोलिखितेषु प्रश्नेषु यथेच्छं पञ्च प्रश्नाः समाधेयाः ।

- (क) वैदिकवाङ्मये रात्रिशब्दस्य प्रयोगः कथं भवति ? एकमुदाहरणं दीयताम् ।
- (ख) "विप्रासो मतिभिर्जरन्ते" इत्यत्र विप्रासः इति पदं कथं जायते ? केन च सूत्रेण ?
- (ग) 'देवेभिः' 'सचस्वा' चेति द्वयोः वैदिकपदयोः लौकिकं रूपं लिखत ।
- (घ) वैदिकवाङ्मये प्रयुक्तस्य तुमुन् प्रत्ययस्य उदाहरणद्वयं लिखत ।
- (ङ) वैदिकवाङ्मये लेट्लकारस्य प्रयोगः कदा भवति ? एकमुदाहरणं दीयताम् ।
- (च) "हित्वाय अवद्यं पुनरस्तमेहि" इत्यत्र हित्वाय इति रूपं कथं जायते ?
- (छ) 'श्रियाम्' इति वैदिकपदस्य, 'महिना' इति वैदिकपदस्य च लौकिकं रूपं लिखत ।

N.B. : *Students have to complete submission of their Answer Scripts through E-mail / Whatsapp to their own respective colleges on the same day / date of examination within 1 hour after end of exam. University / College authorities will not be held responsible for wrong submission (at in proper address). Students are strongly advised not to submit multiple copies of the same answer script.*

—x—